

ГЕОРГИ РАЙЧЕВ
ШВЕДСКА ШЕЙНА

chitanka.info

Към края на миналата зима Бранко счупи шейната си. Стара беше тя, с високи железни рамки. Дъските ѝ се разковаха, железото се изкриви и Бранко се зари в снега. Другарите му се изсмяха. Най-много му се смя едно чуждо момче. То имаше голяма шведска шейна, цяла от лакирано дърво, обкована отдолу с яки гладки железа.

Оттогава Бранко гореше само от едно желание — да спести пари и догодина да си купи шведска шейна. Веднъж той повери тайната на майка си, а тя я обади на татко му.

Бащата се засмя.

— Добре, Бранко — рече той весело, — още утре ще ти купя касичка. Събирай си там пари. Ключът ще стои у мене. Колкото по-послушен бъдеш и колкото по-добри бележки получиш, толкова по-хубава шейна ще можеш да си купиш.

На другия ден Бранко получи касичката. Вътре дрънкаха парите на първия дар от баща му.

Родителите му бяха заможни хора. Имаха голяма триетажна къща в един от по-крайните квартали на столицата.

В този квартал учеше и Бранко. В целия клас имаше само няколко по-добре облечени ученици. Другите бяха все деца на бедни работници, разсилни и колари. Те носеха закърпени дрешки и обуваха стари обуца, наследени от някой по-възрастен брат.

На Бранковия чин седеше едно такова момче. Казваха го Тома. И той носеше закърпени и стари обуца, но никак не приличаше на другите бедни момчета. Онези играеха, викаха, псуваха, а Тома седеше на мястото си тъжен и замислен. Но той и иначе не приличаше на другите. Лицето му беше изпито и бледо, а очите — уморени, като у недоспал човек.

Полека-лека двете момчета се опознаха и се обикнаха като братя. Веднъж Бранко го отведе дома. И майка му също много хареса момчето. Разпита го за дома му. Тома каза, че баща му работи на гарата, а майка му е чистачка в една голяма къща.

По-после Тома често идваше у Бранкови, учеха заедно уроците си или играеха на двора с Бранковата голяма футболна топка.

Бранко много пъти беше молил Тома да го отведе дома си, да види баща му и майка му. Но Тома отвръщаше стеснено, че рядко бивали дома, че късно се прибирали от работа. Пък и много далече живеели.

През лятото Бранковата касичка беше презполовена, а до зимата съвсем натежа от пари. Един ден баща му я отключи и преброи парите — двеста и осемдесет лева!

Тази случка беше няколко дни преди Коледа. Бранко повери радостта си на Тома.

— Слушай — рече му Тома, — в нашия квартал има голяма работилница за шейни. Доставят ги на спортните магазини, а те ги продават двойно по-скъпо — уж от странство идели. Ще те отведе да си купиш шейна оттам — и по-голяма, и по-евтина.

След няколко дни ги разпуснаха за Коледа. Още същия ден Тома го отведе и му показа работилницата. Двете момчета погледнаха през прозореца и видяха купища най-различни шейни. Кряскаха високо работници, чуваше се бучене на машини и стругове.

На другия ден Бранко взе пари и отиде да купи шейна. Той си избра една за трима души — цяла от дърво и с железни подложки отдолу, също като на онова горделиво момче. Но шейната не беше съвсем готова — трябваше да я лакират и да й поставят марка.

— След един час е готова! — рече господарят.

Бранко остави залог и излезе. Отвън се сети, че Тома живееше някъде наблизо — ул. „Здравец“ № 77.

— Ще го доведе — рече си той, — да видим дали ще я хареса и Тома.

Тръгна из квартала, пита този-онзи, намери улицата, намери и седемдесет и седмия номер.

— Моля, тук ли живее ученикът Тома Алипиев? — попита той една слугиня, застанала на пътната врата. Навътре се виждаше хубава двуетажна къща.

— Тука — отвърна момичето. — Ето там, зад къщата, има друга, малка къщичка; там живеят те.

Бранко заобиколи къщата и видя една ниска кирпичена барака, покрита с ръждива ламарина, измазана, само с едно опушено прозорче и разкривена дъсчена врата.

Момчето не смееше да приближи и да почука. Струваше му се, че там не е възможно да живеят хора. Наистина, над бараката стърчеше нещо като комин, но пушек не излизаше. „Да не съм сгрешил?“ — помисли той.

В това време вратата се поотвори и оттам надникна полуголо дрипаво момиченце.

— Ей, тук ли живее...

Но момиченцето се скри и тръшна вратата. Тогава Бранко се реши и откряна вратата, но бързо се отдръпна. Вътре, в мрачевината, той видя сгущени на пода три премръзнали деца, а по-нататък, в ъгъла, на прост железен креват лежеше още някой.

— Влезте! Влезте! — чу той да го подканя изнемощял женски глас.

Бранко пристъпи. На кревата лежеше болна жена. Той попита за Тома.

— Тук, тук живеем — отвърна му стенещата жена. — Аз съм майка му, болна съм — тези ми са другите деца.

— Ами Тома къде е? — попита Бранко смутен, като мислеше за съвсем друго.

— Пратих го у едни роднини, да ги помоли, ако имат, да ни дадат пет лева назаем. Малките от вчера не са кусвали трошица хляб... Ти да не си Бранко?

— Аз съм.

— Той, наш Тома, много те обича, все с тебе се хвали. Казва, че и майка ти била добра жена — мълвеше болната като на себе си.

Бранко не знаеше какво да й каже, какво да направи.

— Трябваше ми малко Тома, ще го почакам навън... ще го посрещна — рече той и бързо изскочи от бараката.

Наистина, след малко по улицата се зададе Тома. Той приближи смутен; Бранко побърза да му каже защо е дошъл, но Тома го гледеше мълчаливо, като че не е разбрал думите му.

— Ами ти свърши ли работа, дето ходи? — попита го Бранко.

— Свърших, бях при едно момче... — отвърна Тома, без да го погледне.

— Тома, защо ме лъжеш! — извика му Бранко. — Аз бях у вас, знам от майка ти всичко... Защо не си ми казал досега... Бива ли така — уж сме приятели!

— Че какво да ти кажа — отвърна Тома просълзен. — От четири месеца татко е без работа. Ходи по къщите да нахвърля дърва и въглища. Каквото изкара — изядаме го. От две седмици се разболя и

мама. Дърва нямаме... И малките са голи и боси... На, така сме. Затова и не те довеждах дома, Бранко...

Бранко помълча, бръкна в джоба си и срамежливо подаде нещо на Тома.

— Тома, вземи това. Нека баща ти купи хляб и каквото ви трябва друго.

Тома погледна в ръката си, видя какво е и бързо го върна на Бранко:

— Че това са всичките ти пари за шейната, Бранко... Как тъй... не може!... Не искам!

— Носи ги в къщи, Тома! — извика му сърдито Бранко. — Чуваш ли, не ми трябват... Не ми трябва шейна!

Бранко се прибра дома късно следобед.

— Къде е шейната? — попита го зачудена майка му. — Не хареса ли, или нямаше такива?

— Купих — отвърна ѝ Бранко смутен. — Оставих я да я лакират. Утре ще я взема.

Но и на другия ден Бранко не донесе шейна.

Майка му се обезпокои.

— Не искам шейна!... Не ми трябва шейна... — захълца той.

Но баща му го прегърна и притисна главата му до гърдите си.

— Не бой се, милото ми момче — каза му той развълнуван, — не плачи: довечера шейната ще бъде дома. Сега ти я заслужи двойно повече: който прави добро, добро намира. Дай боже, все такъв да бъдеш и когато пораснеш.

Баща му го пусна, облече се, каза нещо на майка му и излезе.

На бъдни вечер под елхичката лъщеше и лакирана шведска шейна. Но в тази нощ накрай града имаше още по-весело семейство. В бараката бумтеше зачервена соба, на огнището вреше гозба, а и болната майка, зарадвана и затоплена, като че ли изведнъж беше оздравяла. Тя седеше в леглото и усмихната, гледаше веселите си рожби.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.